

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
и Указ

Щытхуцлэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр Ф.Р. Казыхановым фэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Хэбзэгъэуцугъэм игъэпытэнкӀэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкӀи илээсыбэ хуыгуу гуетыныгъэ фырилэу лӀф зэришлэрэм афэшӀ щытхуцлэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфилорэр Казыханов Фанюс Раис ыкӀом — Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ коммиссие итхьаматэ игуадзэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

кӀ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 25-рэ, 2016-рэ илээс
N 15

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхуцлэхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Физическэ культурэмрэ спортымрэ яхъэныгъэ, спортымкӀэ гъэхъэгъэ инхэр зышӀыгъэ спортсменхэм яхъазырын чанэу зэрэхэлэжыагъэхэм апае щытхуцлэхэр мы кыкӀлӀыкӀохэрэм афэгъэшъошэгъэнхэу:

«Адыгэ Республикэм физическэ культурэмрэ спортымрӀкӀэ изаслуженнэ лӀфышӀ» зыфилорэр Къошк Руслъан Нурбий ыкӀом — хуылыфгыгъэ волейбол командэу «Адыгея-МГТУ-р» зыфилорэм икапитан;

«Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренер» зыфилорэр Зборовский Павел Антон ыкӀом — Адыгэ Республикэм иволейбол клубэу «Адыгея-МГТУ-р» зыфилорэм игенеральнэ директор, хуылыфгыгъэ волейбол командэу «Адыгея-МГТУ-м» итренер шъхъал.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

кӀ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 26-рэ, 2016-рэ илээс
N 16

Анахъ лъэшхэм
якуп хэрэхъ

Мыекъопэ волейбол командэу «Динамо-МГТУ-р» Ростов-на-Дону икомандэу «Ростов-Волей» зыфилорэм 3:0-у теклӀи, финалым хэхъагъ. Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхьакӀушынэ Аслъан зэлукӀэгъум еплъыгъ, тиешӀаглохэм гъэхъагъэ зэрашӀыгъэм фэшӀ афэгъушӀуагъ.

ТхьакӀушынэ Аслъан «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхъалэу Павел Зборовскэм «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренер», командэм икапитанэу Къошк Руслъан «Адыгэ Республикэм физкультурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ изаслуженнэ лӀфышӀ» зыфилорэ щытхуцлэхэр зэрафагъэшъошагъэхэр къэзыушыхъатырэ тхыльхэмрэ бгъэ-

халхъэхэмрэ аритыжыгъэх. Урысыем волейболымкӀэ изэ-нэкъокъоу апшӀэрэ купэу «Б-м» щыклорэм «Динамо-МГТУ-р» мыгъэ дэгъоу щешӀэ. ЯтӀонэрэ чыплӀэр кыдыхынымкӀэ «Ростов-Волей» теклон фэагъ.

Апэрэ едзыгъуитлур тиспортсменхэм къахыныр къяхылылӀэкӀыгъеп. ЯщӀенэрэ едзыгъом хъакӀэхэм ялӀэлӀэсэнэгъэ на-

хышӀлоу къагъэлӀэгъуагъ. Хъагъэм ыпашъхъэ зэхӀэсэн лӀфыгъохэр псынӀкӀэу шагъэаглозэ, лӀгуаом лъэшэу къеощтыр нахъ къэшӀлӀэгъуае хуыцтыгъэ. Едзыгъор кӀэухым факлозэ, «Динамо-МГТУ-м» иешӀаглохэу Евгений Тюриным, Къошк Руслъан, Вячеслав Кириенкэм, нэмыкӀхэм ухъазырынэгъэ дэгъу къагъэлӀэгъуагъ. АпӀкӀэ зилъы-хӀкӀэ, шӀыкӀэшӀлухэр псынӀкӀэу къагъотыцтыгъэх.

ТиешӀаглохэм анахъэу къахъыгъэмэ ащыц Александр Соколовыр. Хъагъэм пӀблагъэу ар зыуцкӀэ, ошӀэ-дэмышӀлэу лӀгуаор шъабэу хъакӀэхэм яешӀаплӀэ редзэ. «Ростов-Волей» хэтхэр ащ фэдэ ешӀаглохэм кыпӀэуцунхэм фӀмыхъазырхэу къэлӀэгъуагъэх. Ухъумэн лӀфыгъохэр агъэаглохэм амылӀэкӀэу чӀэнагъэхэр ашыштыгъэх.

(ИкӀлӀух я 8-рэ н. ит).

Тилъэпкъэгъухэм ягумӀэкӀыгъохэр

Сирием кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъухэм лӀпылӀэгъу афэхъугъэнымкӀэ лӀфшӀэнхэр зэхӀэгъэнхэм фэгъэзэгъэ коммиссием изэхэсыгъоу тыгъуасэ шылагъэм тхьамэтагъор щызэрихъагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам.

Сирием кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъухэр охътэ гъэнэфагъэм республикэм щыпсӀунхэм ифитыныгъэ къазытырэ, «вид на жительство» зыфалорэр, визэхэр, егъэблӀэгъэ тхыльхэр 2015-рэ илээсым кошын лӀфхэмкӀэ федеральнэ къулыкъум икӀутамэу Адыгеим щылэм зэраритыгъэхэм зэфэхысыжыгъэу фэхъугъэхэм афэгъэхыгъагъ апэрэ лӀфыгъоу зэхэсыгъом кышӀалӀэтыгъэр. ФМС-м икӀутамэу республикэм щылэм ипашӀэу Алексей Климовым кызырӀуагъэмкӀэ, Сирием щыклорэ заом ыпкӀ кыкӀыкӀэ зитарихъ чыгуужъ къэзыгъэзэгъыгъэ тилъэпкъэгъухэу, лӀфыгъоу зэфэхъафхэмкӀэ къулыкъум зыкыфэзыгъэ-загъэхэм япчъагъэ блӀкыгъэ илээсым нахыбэ хуыгъэ. 2015-рэ илээсым Сирием игражданхэм егъэблӀэгъэ тхыль 327-рэ афагъэпсыгъ, мы кӀэралыгъом кыкӀыгъэ

нӀбгырэ 547-рэ миграционнэ учетым хагъэуцагъ. 2015-рэ илээсым тыгъэ-гъазэм и 31-м ехъулӀэу Сирием кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъу 857-рэ Адыгеим щыпсӀуштыгъ. Ахэм яфӀло-фашӀэхэр зэрифӀшӀуашӀэу гъэцӀкӀэгъэнхэр, сьд фӀдэрэ лъэныкъокӀи лӀпылӀэгъу афэхъугъэныр япшӀэрылӀ шъхъалэу зэрэщытыр А. Климовым кылуагъ. Анахъэу зыгъэгумӀэкӀырэ лӀфыгъохэм ащыц кыгъэнэфагъэр Сирием кыкӀыгъэ ныбжыкӀэхэу тиапшӀэрэ еджаплӀэхэм ащеджэхэрэм ащыц нӀбгыри 4 Адыгеим зэрикӀыжыгъэхэр, джырэ уахътэм ахэр зыдӀэщылӀэхэр зэрамышӀлэрэр ары.

Сирием кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъухэу Адыгеим игъэцӀкӀэкӀо хӀбзэ къулыкъухэм ыкӀи кӀэралыгъо учреждениехэм зафэзыгъэзагъэхэм ялӀфыгъохэм къа-тегушӀылагъ АР-м лъэпкӀ лӀфхэмкӀэ,

лӀкӀыб кӀэралхэм ащыпсӀурэ тилъэпкъэгъухэм адырӀлӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет итхьаматэу ШъхъэлӀэхъо Аскэр. Ащ кызырӀэхигъэщыгъэмкӀэ, 2015-рэ илээсым кыкӀлоцӀ лӀкӀыбым кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъу 96-мэ Комитетым зыкы-фагъэзагъ, ахэм ащыцэу процент 80-м ехъур Сирием щыцых. Анахъэу цыфхэр зыгъэгумӀэкӀыхэр охътэ гъэнэфагъэм республикэм щыпсӀунхэм ифитыныгъэ къазытырэ тхыльым игъэхъазырын, миграцием епхыгъэ хӀбзэгъэуцугъэмкӀэ упчӀэжыгъэу афэхъугъэныр, тилъэпкъэгъухэм ясабийхэр гурыт ыкӀи апшӀэрэ еджаплӀэхэм ащеджӀэнхэм, кӀэлӀцыкӀыкӀыгъыплӀэхэм клонхэм, лӀфшӀаплӀэ зэрагъэгъотыным, нэмыкӀ лъэныкъохэм япхыгъэ лӀфыгъохэр арых. БлӀкыгъэ илээсым итыгъэгъэзэ мазэ ыкӀи 2016-рэ илээсым иапэрэ мӀзитлӀум кыкӀлоцӀ регистрацием епхыгъэ лӀфыгъом ыгъэгумӀэкӀыхэу Сирием кыкӀыжыгъэ тилъэпкъэгъухэм ащыцхэм Комитетым зыкыфагъэзагъ. КошынмкӀэ хӀбзэгъэуцугъэу щылӀэр укъуагъэ мыхъуным пае къэзыгъэзэ-

жыгъэхэр щылӀэныгъэм хӀгъэгъозэгъэнхэмкӀэ ГупчӀмрэ ОФМС-мрэ лӀфышхо ашӀагъ. Мы гупчӀм чӀэсыгъэ нӀбгыри 150-м ехъу чӀатхыкӀыжыгъ. МӀзаем и 26-м хыкумым унашӀоу ышӀыгъэм диштӀэу ахэм япчъагъэ джыри нӀбгыр 41-рэ кыхӀэхъуагъ. Непэ ехъулӀэу мыщ джыри нӀбгырэ 87-рэ чӀэтхагъ.

ШъхъэлӀэхъо Аскэр анахъэу ыналӀэ зытыридзэгъэ лъэныкъохэм ащыц 2016-рэ илээсым кышӀыублагъэу миграционнэ статусыр гъэунафыгъэным фӀшӀ лӀкӀыб кӀэралыгъохэм къарыкӀыгъэхэм алъэныкъокӀэ зэхӀагъэ медицинӀэ уплӀэкӀунхэм апӀкӀэ птын фаеу зэрэхъугъэр, джырэ уахътэм а фӀло-фашӀэм (зы нӀбгырэм тельятагъэу) сомӀ 3020-рэ тефӀ. Ащ кыхӀэкӀыкӀэ, псауныгъэр кӀэухъумӀэгъэнымкӀэ Министерствэм ипашӀэ лӀпылӀэгъу къафэхъунэу зыфигъэзагъ.

АР-м псауныгъэр кӀэухъумӀэгъэнымкӀэ иминистрӀэу МӀрӀэтыкӀо Рустем кызырӀуагъэмкӀэ, тилъэпкъэгъухэм акӀурэ медицинӀэ уплӀэкӀунхэр ыпкӀэ хэмылӀэу афы-зэхӀагъэх.

Зэхэсыгъом хӀэлэжыагъэхэр нэмыкӀ лӀфыгъохэм ахӀэлпагъэх, унӀшӀоу гъэ-нӀфагъэхэр ашыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Хәбзәгъәуцугъәр амыукъоным 10ф дашлә

ПравопорядкәмкӀә республикә комиссием зичэзыу зэхэсыгъоу илагъэм 10фыгъо шъхьаләу къышаләтыгъэхэм ащыщ миграцием ыльэныкъокӀә Адыгеим 10фхэм языхтә зыфәдәр, 2015-рә ильәсым изәфәхьысыжхәр.

ФМС-м иотделәу республикәм щыләм ипашәу Алексей Климовым кызырәуагъәмкӀә, 1әкӀыб кӀэралыгъохәм кӀарыкӀыгъә е гражданствә зимылә нәбгырә 28501-рә бләкӀыгъә ильәсым миграционнә учетым хагъәуцагъ. ЫпәкӀә зәрәщыгъәм фәдәу, республикәм нахьыбәу кӀакохәрәр СНГ-м хахьәщыгъә кӀэралыгъохәм ялыкӀохәр арых. ПчӀагъэхәм закыфәбгъазәм, ахәм ащыщәу нәбгырә 5155-р — Узбекистан, 3247-р — Армением, 2194-р — Таджикистан кӀары-

кӀыгъәх. Белоруссием нәбгыри 137-рә ныләп кӀыкӀыгъәр.

Учетым хагъәуцагъэхәм ащыщәу нәбгырә 7575-мә е процент 28,9-мә 10ф горә яләу Адыгеим кӀыхьагъәх, 10ф зышлә-нәу фаехәм япчӀагъә 7523-рә е процент 28,7-рә мэхьу. Гъәсәныгъә зәрагъәгъотынәу тишӀольыр кӀәкӀуагъэхәм япчӀагъә процент 23-кӀә нахьыбә хьугъә, 2014-рә ильәсым ахәр 1341-рә хьуштыгъэхәм, бләкӀыгъә ильәсым 1561-м кӀәхьагъ. 1әкӀыб кӀэралыгъохәм кӀарыкӀыгъәхәу республикәм

ичӀыплә дахәхәм зашызыгъәпсәфы зышӀоигъо туристхәм япчӀагъә процент 47-рә хәхьуагъ.

Охьтә гъәнәфагъәкӀә Адыгеим щыпсәунхәм ифитыныгъә нәбгырә 1298-мә 2015-рә ильәсым аратыгъ, мыщ дӀажьым миграционнә кӀулыкӀум анахьәу ыналә зытыригъәтыгъәр Украинәм кӀыкӀыгъәхәм яфәло-фашләхәр зәшӀохыгъәнхәр ары. Мы лӀэныкъомкӀә квотә 800 ялагъ, лӀәу тхыльәу кӀаләкӀхьагъәр 797-рә мэхьу. НахьыбәрәмкӀә закыфәзыгъәзәгъәхәр Украинәм, Армением, Сирием, Казахстан ыкӀи Узбекистан яцӀыфхәр арых. 2016-рә ильәсым щылә мазәм и 1-м ехьуләу охьтә гъәнәфагъәкӀә Адыгеим щыпсәунхәу фитыныгъә зәрәтыгъә нәбгырә 2171-рә республикәм исыгъ, ахәм ащыщәу процент 40-р СНГ-м хахьәщыгъә кӀэралыгъохәм ялыкӀох. 1әкӀыб кӀэралхәм кӀарыкӀыгъәхәр нахьыбәу зыщыпсәухәрәр кӀаләу Мыекъуапә, ТэхьутәмыкӀое ыкӀи Мыекъопә районхәр арых.

Адыгеим 10ф шашӀәным ифитыныгъә нәбгырә 3189-мә

2015-рә ильәсым аратыгъ, 2014-рә ильәсым а пчӀагъәр 5362-рә хьуштыгъә. 10ф зышләхәрәм хәбзә-лахьәу кӀатыгъәр сомә миллион 36,5-м ехьу, гухәльәу щылагъәр — сомә миллион 25,5-рә.

2015-рә ильәсым 1әкӀыб кӀэралыгъохәм кӀарыкӀыгъә е гражданствә зимылә нәбгырә 554-рә Урысыем ицӀыф хьугъәх.

КӀулыкӀум мэхьанәшхо зәрәтырә лӀэныкъохәм ащыщ миграционнә хәбзәгъәуцугъәр зыукъохәрәр кӀыхьәгъәщыгъәнхәр, ахәм атефәрә пшӀәдәкӀыжыр ягъәхыгъәныр. Ащ фәшӀ АР-м хәгъәу кӀоцӀ 10фхәмкӀә и Министерствә зәпхыныгъә дыря. БләкӀыгъә ильәсым оперативнә-пәшлорыгъәш 10фтхьәбзә 603-рә республикәм щызәхәщәгъ, зәкӀәмкӀи псәолӀә 603-рә ауплӀәкӀугъ. Административнә хәбзәукъоныгъә 4189-рә кӀыхьагъәщыгъ. Джащ фәдәу паспортым ыкӀи регистрацием япхыгъә шапхьәхәр зыукъуагъәхәр

агъәунәфыгъәх, ахәм альэныкъокӀә административнә протоколхәр зәхагъәуцагъәх.

Урысыем исынхәм ифитыныгъә зимылә мигрантхәр тикӀэралыгъо игъәкӀыгъәнхәм фәгъәхыгъә унәшӀо 47-рә хьыкумхәм

ашыгъ. 1әкӀыбым кӀыкӀыгъәхәм бзәджәшлагъәхәр зәрәзәрәхьагъәм епхыгъә материал 26-рә АР-м и МВД 1әкӀагъәхьагъ, хәбзәухьумакохәм уголовнә 10фи 6 кызырәуахыгъ, 2014-рә ильәсым а пчӀагъәр 20 хьуштыгъә.

НәмыкӀ кӀэралыгъохәм кӀарыкӀыгъәхәу Урысыем щыпсәунхәм, 10ф шашӀәным ифитыныгъә зәрәтыгъәхәр щыләныгъәм хәгъәгъозәгъәнхәм, хәбзәгъәуцугъәр амыукъоным 10ф дәшләгъәным, кызыхьагъәхәм агурылонхәм мэхьанәшхо зәрәләр Алексей Климовым кылуагъ. А пшӀәрылхәр Адыгеим щыгъәцәкӀәгъәнхәм яшӀыпкӀәу зәрәпылӀыштхәм кӀыкӀыгъәтхьыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Къушъхьәхәр арагъәлӀәгъуштых

Проектау «Социальнә туризмәр» зыфилорәм иятӀонәрә едзыгъоу Адыгеим щыпхыращырәм кызырәдилытәрәмкӀә, сәкӀатыныгъә зилә цӀыфхәр кӀушъхьәхәм ащәщых. Ахәр гъәтхәпэм и 3-м сыхьатыр 10.00-м Мыекъуапә игупчә шъхьалә щызәрәугъоштых. ГъочӀәгъхәм ыкӀи Ләгъо-НакӀә ибгы тешӀохәм ащыщхәр зекӀо кӀоштхәм кӀаппӀыхьащых.

— ЛӀагәу тыздәкӀуаекӀә, тикӀушъхьәхәм, тичӀыопс ядәхагъә кызыздәгъәлӀәгъуштых. Фәдә экскурсиехәр гум кӀенәх, нервәхәр агъәпытә. Сымаджәхәм ямызакъоу, цӀыф пстәуми ахәр ящыкӀагъәх, — кӀелуатә «СәкӀатыныгъә зиләхәм я Урысые обществ» зыфилорәм АР-мкӀә икӀутамә итхьаматәу АгъыржәнәкӀо Симхьан. — «Социальнә туризмәр» зилә проектым ипшӀәрылӀ шъхьаләр сәкӀатыныгъә зиләхәм апкӀышӀоӀкӀи япсихикәкӀи языхтә нахьышӀу хьуным 10ф дәшӀләгъәныр ары. Курәжыиэхәм арыс сәкӀатхәмкӀә кӀехьыплә ыкӀи километрә пәпчә мэхьанә и, ар текӀоныгъәу, гъәхьагъәу зыфәлӀәгъуштых.

АгъыржәнәкӀо Симхьан кызырәхыгъәщыгъәмкӀә, зипсауныгъә пыч фәхьугъәхәм нахь зыкӀызырәуахынымкӀә, обществәм зәрәщыщхәр зәхәшӀәнымкӀә мы проектыр 1әпылӀәгъу афәхьушт.

ІШЪЫНӘ Сусан.

МәшлогъәкӀуасәхәм кӀаты

Шъуфәсакъ!

Гъатхәр кӀәблӀәгъагъ, мэфә фабәхәр кызызәкӀәлӀыкӀонхәу синоптикхәм кӀаты. Мыщ фәдә уахьтәм цӀыфхәр дачәхәм якӀух, сад чӀәгъхәр, хатәхәр агъәкӀабзәх, чыгъ кӀутәмә гъугъәхәр, уцхәр агъәстых. Дунаири фабәу, ос-ощххәр нахь макӀә зыхьухәкӀә, чыгу шъхьашӀор мӀәгушъышӀ, машӀом уфәмысакъымә, зиушӀомбгъункӀә щынагъо мэхьу.

СыдигъокӀи машӀоу кӀәхьугъәм уебәныным нахьәу, ар кӀәмыхьуным улыппӀәныр нахь 1әшӀәх ыкӀи зәрар кӀыхьыштәп.

АрышӀ, машӀом изәхәгъәнәнкӀә шапхьәхәр амыукъонхәу, зәхагъәнагъәм лӀыплӀәнхәу, уц гъугъәм кӀамыгъәнәнәу мәшлогъәкӀуасәхәр пстәуми кӀяджәх. Псәулә койхәм, предприятияхәм, дачә е садоводческә организациехәм япәхәхәми чӀыпләу пшӀәдәкӀыжъыфахьырәм машӀо кӀышымыхьуным нахь гъәлӀәшыгъәу лӀыплӀәнхәу закыфагъазә.

ЗыгорәкӀә машӀом зыкӀыштагъәу рихьыләрәр псынӀәу мәшлогъәкӀосә кӀулыкӀум фытеомә нахьышӀу. Амаләу щыләмкӀә а чӀыпләм цӀыфхәр лӀупшынхә, машӀор зәрәбгәкӀосәщтым улыпӀын фәе. Мыщ фәгъәхыгъә упчӀә е кӀәбар горә зиләр УФ-м и МЧС АР-мкӀә и ГъәлорышӀәплә ителефонәу **56-80-78-м** е КӀыблә региональнә гупчәм иномерәу **8-863-240-66-10-м** теон ыльәкӀышт.

ЯшIэныгъэ аушэтыгъ

АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ иаппарат ипащэхэм министрэу Александр Речицкэр ягъусэу гъогурыкIоным ишапхьэхэр зэрашIэрэр уплъэкIугъэнымкIэ тестирование Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо автоинспекции имежрайон регистрационнэ-ушэтын отдел иподразделениеу N 1-м щакIугъ.

Ведомствэм ипресс-кьюлыкью кыизэритыгъэмкIэ, министерствэм илофышIэхэу водитель удостоверение зилэхэм яшIэныгъэхэр илъэсым тIо ауплъэкIух, гъогурыкIоным ишапхьэхэмкIэ зачетхэр арагъэтых. Ушэтынхэр зэратышт ыкIи зыщатышт уахтэр гъэнэфагъэу щыт. Ащ кыдыхэлъытагъэу МВД-м ипащэхэм апэрэ ушэтынхэр джырэблагъэ акIугъэх.

— Электроннэ зэпхыныгъэм иамалхэр кыызфагъэфедэхэзэ зачетыр атыгъ. Ащ ишIуагъэкIэ, ушэтынэм кIэхуэу фэхуэгъэхэм уахэлэзыхьажьын

плъэкIыштэп ыкIи водитель удостоверениехэр кыдаыхнэхуэми а шыкIэр ары агъэфедэрэр, — кIауагъ пресс-кьюлыкьюм илофышIэхэм.

УплъэкIунхэм язэфэхьысыжхэмкIэ, гъогурыкIоным ишапхьэхэм альэныкIокIэ зэкIэ пащэхэм шIэныгъэ дэгъухэр зэралэкIэлъхэр къагъэлъэгъуагъ ыкIи зачетыр атыгъ.

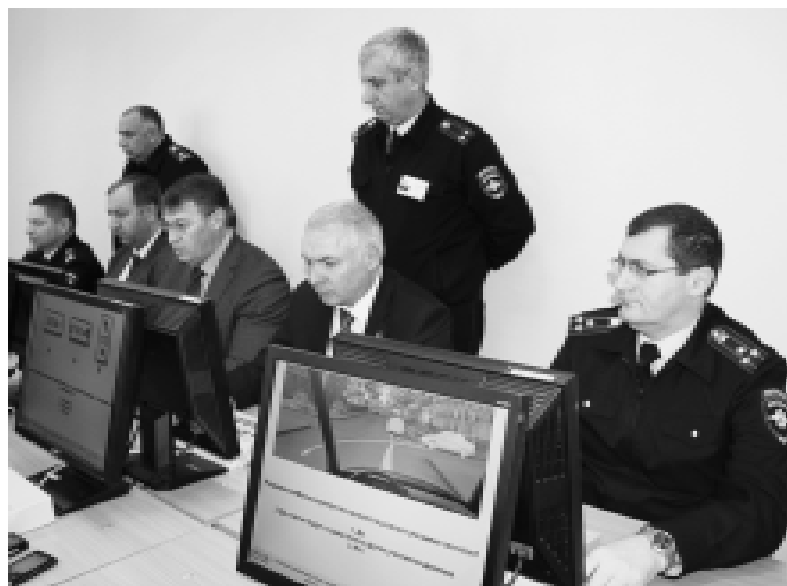
Ведомствэм иотдел ипащэу Александр Ермиловым кыизэриуагъэмкIэ, мы иофтхьабзэм кIэхуэу фэхуэгъэм кыеушыхьаты экзаменым яшыпкIэу зызэрэфагъэхьазырыгъэр. МВД-м ипащэхэм ушэтынхэр дэгъоу

зэракIугъэр кыулыкьюшIэхэм щысэтэхыплэ афэхуэшт.

Мы мэфэ благъэхэм Адыгеим хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ икыулыкьюхэм ыкIи иподразделениехэм ялофышIэхэм гъогурыкIоным ишапхьэхэр зэрашIэрэм фэгъэхьыгъэу зачетхэр атыштых.

ГъогурыкIонымр щынэгъончъэным кыидилытэрэ шапхьэхэр полицием илофышIэхэм ашIэным пае кыулыкью ыкIи профессиональнэ ухьазырыныгъэм альэныкIокIэ егъэджэнхэр ренэу афызэхашэх.

Шугу къэдгъэкIыжьи, 2015-рэ илъэсым Адыгеим игъогухэм хуэгъэ-шIэгъэ 516-рэ къатехуагъ, ахэм нэбгыри 131-рэ ахэкIодагъ, 600-м ехуэмэ шобджхэр атещагъэхэ хуэгъэ. Авариехэм янахьыбэм лъапсэ афэхуэгъэр гъогурыкIоным ишапхьэхэр зэраукохэрэр, ячэзыу къэмысыгъэу зэхэкIыплэ гъогухэм водительхэр зэратехьэхэрэр, псынклащэу маши-

нэр зерафэзэ, ягъогу дэчъэхыхэш, апэкIэ кыкIырэ автомобилым игъогу зэрэтелъадэхэрэр, ешъуагъэу рулым зэрэлусхэр, нэмыкIхэри. ГъогурыкIонымр щынэгъончъэнымкIэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэлорышIаплэу Адыгеим щыIэм зэригъэунэфыгъэмкIэ, гъогухэм хуэгъэ-шIагъэхэр нахьыбэу къазыщыхуэрэр шэм-

бэтым ыкIи пчыхьэм сыхьатыр 19-м кыщегъэжъагъэу 22-м нэс.

2015-рэ илъэсым республикэм игъогухэм къатехуэхьэгъэ хуэгъэ-шIагъэхэм ащыщэу 24-мкIэ лажьэ зилэу агъэунэфыгъэр илъэситIум нахьыбэ стаж зимылэ водительхэр арых.

КИАРЭ Фатим.

Индексациер зэкIахьашт

Пенсиехэм яхьылIэгъэ хэбзэгъэуцугъэм зэхокIыныгъэу фэхуэгъэхэм кыизэрэдалгытэрэмкIэ, Иоф зышIэрэ пенсионерхэм страховой пенсие ыкIи зэмыхьокIырэ ахьщэ тынэу ащ игъусэр планым телгытэгъэ индексациер хэмылгытагъэу 2016-рэ илъэсым кыыщыублагъэу аратышт.

Мы хэбзэгъэуцугъэм кыыхыбытэхэрэп къэралыгъо пенсие обеспечением тегъэпсыкIыгъэ пенсие ыкIи социальнэ пенсие зыфагъэуцугъэхэр. Мыхэм индексациер альыIэсышт ыкIи ащ кыизэрэдилгытэрэмкIэ, ахэм проценти 4-у къахьышт.

Пенсиер индексацие зэрашыштым ылъэныкIокIэ упчIэу къэуцурэр бэдэд: пенсионерым Иоф зышIэрэр илъэс мыхуэгъэмэ, сыдэуштэу ипенсие индексацие ашыштэ? Иоф зымышIэщтыгъэ пенсионерым икIэрыкIэу лэжъэнэу зыригъажьэкIэ, сыда ипенсие кьехуэлэщтыр? Мы упчIэхэм ыкIи нэмыкIэхэми яджэуапхэр УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд илофышIэхэм кыратыжых.

ДЖЭУАП: 2016-рэ илъэсым имэзае страховой пенсиехэр индексацие зыфашIыштхэм кыыхыбытэхэрэр 2015-рэ илъэсым иIоныгъо и 30-м ехуэлэу Иоф зымышIэрэ пенсионеркIэ альытэщтыгъэхэр ары.

Пенсионерыр ежъ-ежырэу ИофшIэн кыизэлъызыхыгъэ купым щыщмэ, нэмыкIэу къэпIон хуэмэ, ПенсиехэмкIэ фондым иучет 2015-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 31-м ехуэлэу шъхьэзэкIэ предпринимателэу, нотариусэу, очылэу, нэмыкIэу хэтхэгъэмэ, ащ фэдэр Иоф зышIэрэ пенсионеркIэ альытэ.

УПЧIЭ: Чъэпыогъум и 1-м ыуж пенсионерым иИофшIэн зэпигъэужьыгъэмэ, сыда ышIэщтыр?

ДЖЭУАП: 2015-рэ илъэсым ичъэпыогъу и 1-м кыыщыублагъэу 2016-рэ илъэсым игъэтхэпэ и 31-м нэсырэ пIальэм Иоф зэримышIэжыштыгъэмкIэ къэбарыр ПенсиехэмкIэ фондым лъигъэлэсын ылъэкIышт. Иоф зэримышIэжырэу кызыушыхьатырэ документхэм лъэу тхылыр ягъусэу пенсионерым аритын фэе. Лъэу тхылым

зыхэплъэхэрэ ужым кыкIэ-лъыкIорэ мазэм кыыщыублагъэу индексациер кыыдалгытэзэ страховой пенсие ратышт.

Индексацие ашыгъэхэу пенсионерыр ИофшIаплэм кыулыкIыжыгъэми, лъэу тхылыр зыщытыгъэ мазэм кыкIэ-лъыкIорэм кыыщегъэжъагъэу страховой пенсие ыкIи зэмыхьокIэу гъэпсыгъэ ахьщэ тынэу ащ игъусэр къахьэуагъэу кыIэкIэхьаштых.

УПЧIЭ: Лъэу тхылым сыд фэдэ документхэ кIыгъунхэу щытыр?

ДЖЭУАП: Индексацие шыгъэу пенсие кыратыным фэшI цыфым Иоф зэримышIэжырэу къэзыушыхьатырэ тхылыр аритын фэе. Ар зыфэдэр ПенсиехэмкIэ фондым исайт ит. Ащ игъусэнэу щыт илофшIэн илъэхэр зыдатхэр тхылым инэкIубгъоу ар ИофшIаплэм кыизэрэлулкIыжыгъэр зэрытхэгъэр.

УПЧIЭ: 2016-рэ илъэсым игъэтхэпэ и 31-м ыуж пенсионерым иИофшIэн зэпигъэуцугъэ-

мэ, ипенсие кыыхьыштэ?

ДЖЭУАП: Ары, кыыхьышт. Ащ пае лъэу тхылыр ПенсиехэмкIэ фондым аритын ищыкIэгъэжъэп. Сыда пIомэ 2016-рэ илъэсым ия 2-рэ квартал кыыщыублагъэу цыфхэм ИофшIэн языгъэгъотыхэрэм атырэ отчетыр кыизэрыкIо шыкIэм тетэу гъэпсыгъэшт ыкIи цыфым Иоф зэримышIэрэр ахэм ямэзэ отчет тегъэпсыкIыгъэу ПенсиехэмкIэ фондым ежъежырэу ыгъэунэфынэу щытышт.

УПЧIЭ: Мы илъэсым пенсием кIоштхэм сыдэуштэу къафалгытэщтэ?

ДЖЭУАП: Ар зэхокIыгъэп, адрэ илъэхэм афэдэшт.

УПЧIЭ: Иоф зышIэрэ пенсионерхэм илъэс къэс шышъхьэу мазэм япенсие кыизэралгытэжырэм зэхокIыныгъэ фэхуэгъа?

ДЖЭУАП: Шышъхьэу пенсие кIэлытыкIыжьиныр къэнагъ. Пенсионерхэу 2015-рэ илъэсым Иоф зышIагъэхэм а илъэсым телгытэгъэ пенсие балл пчъагъэу къафалгытэгъэм тегъэпсыкIыгъэу, ау ахьщэм телгытагъэу пенсие баллышым шIомыкIэу 2016-рэ илъэсым ишышъхьэу ястраховой пенсиехэм къахьышт. Ащ фэшI лъэу тхылыр яптынэу ищыкIагъэп. Мы илъэсым зы баллыр — сомэ 74,27-рэ. Кыыхьыштэу хуэрэр, анахьыбэр — сомэ 222,81-рэ.

УПЧIЭ: ЫныбжыкIэ пенсием кIуагъэу, ау ар къаIызымыхыгорэм ипенсие къалгытэжы хуэмэ, хэгъэхьожь коэффициентыр кыыдалгыта?

ДЖЭУАП: Ары, хэбзэгъэуцугъэм а шапхэр кыыгъэнагъ. Мыщ дэжым мэхъанэ зилэр илъэс пчъагъэу пенсие кыизэралгытэжырэу ары. Цыфыр унэм ерэс е фэемэ Иоф ерэшI, ащ елгытыгъэп.

Пенсиер къаIымыхэу илъэс тешIэ къэс страховой пенсие ыкIи зэмыхьокIэу гъэпсыгъэ ахьщэ тынэу ащ игъусэм коэффициент гъэнэфагъэ тэхьо. Мы шIухьафтын коэффициентхэм мэхъанэ яI. ГушIэм пае, илъэси 5-рэ цыфым ипенсие къаIымыхэмэ, страховой пенсием — процент 45-рэ, зэмыхьокI ахьщэ тыным — процент 36-рэ къахьышт.

Хэутыгъэ къэбар зэфэшъхьафхэр кыызфигъэфедзэ зыгъэхьазырыгъэр IШЪЫНЭ Сусан.

НЫБЖЫКІЭ ПУНЫГЪЭР

КъыткІэхуьхэрэ лІэужхэр яблэкІыгъэ щыгъуазэ-хэу, янепэрэ мафэ уасэ фашІэу пІугъэнхэр къы-дилытэщтыгъ тарихымкІэ сыхьатэу АР-м и ЛІэпкъ тхылъеджапІэ щызэхашІагъагъэм.

Адыгэ лІэпкъыр Темыр-Къо-хьэпІэ Кавказым щыпсэурэ цыф лІэпкъ анахыгъхэм ащыщ. Ащ елгытыгъэу уегу-пшысэмэ, адыгэр бэгъэшілэ лІэпкъ ыкІи идунэететыкІэкІэ, идунэепплыкІэкІэ бэ бгъэ-шілэгъонэу хэлъыр. ЛІэпкъы-бзэу адыгабзэри анахь тарихь лІэпсэ куу зилэхэм ахалытэ. ЛІэпкъым итарихь нахь зэхэугуфыкІыгъагъэ къыхэзылхьэрэмэ апэрэр археологи-ер ары.

Джары тхылъеджапІэм къы-рагъэблэгъагъэхэ кІэлэеджакІо-хэм тарихым лІэпсэ пытэ фэ-хурэ археологиемкІэ яшІэны-гъэхэм ахэгъэхьогъэныр тхылъ-еджапІэм илофылІэхэми, гъэ-сепІэ-еджепІэ учреждениехэм япашэхэми игъоу зыкІалэгъу-гъэр.

Мэзаем и 24-м Адыгэ рес-публикэ гимназием ыкІи нэ-мыкІ еджапІэхэм къарыкІы-гъэ еджакІохэр ЛІэпкъ тхылъ-еджапІэм щалукІагъэх шІэны-гъэлэжь-археологэу ЛІэупкІэ Нурбыйрэ ЛІэпкъ музеем ило-фылІэу, археологэу Тэу Ас-лъанрэ.

Тарихым исыхьат анахьэу зыфэгъэхьыгъагъэр Адыгеим иархеологие ары. Адыгэ чІыгур археологие саугъэтхэмкІэ баи

— Іуашьхьэхэр, псэупІэхэр, къэхэлъэжхэр, пытапІэхэр, гъо-чІэгъхэр. Ахэм зэкІэми уахь-тэм илІэужхэр ыкІи цыф Іа-пэм илІэлагъэхэр къатенагъэх. Гушылэм пае, ижырэ адыгэ-хэм тхакІэ ямылагъэу аломи, мыжъобгъухэм, керамикэ пли-тэхэм сурэтхэр ыкІи тхыгъэ гушылэхэр атетэу мызэу, мы-тІоу къыхагъэщыгъэх. Арышъ, археологие тІын-пыхьон, къэ-гъотын, зэгъэшІэн Іофхэм яхьатыркІэ лІэпкъ тарихым

БлэкІыгъэм ишъэфхэр

иблэкІыгъэ зэрэзэ-рагъашІэрэр нафэ.

Археологэу ЛІэу-пкІэ Нурбый игу-щылэ пстэуми апэ щыкІигъэтхыгъэр лІэпкъ археологи-ем апэрэ лІагъор фы-хэзыщыгъэу, дуна-им щыцІэрыІо шІэ-ныгъэлэжышхоу (щылэжъеп) Аульэ Пщымафэ Олэгъэй ыкІоом лІэпкъ ар-хеологиемкІэ ІофшІэ-гъэшхо, лэжыгъэшхо зэриІэр ары. Пщы-мафэ инаучнэ Іоф-шІагъэхэр, ижырэ саугъэтэу къыхигъэщыгъэхэр мы чІыпІа-лэхэм ащыпсэуштыгъэ апэ-рэ цыфым ищылэклэ-псэукІа-гъэр, ихабзэ, иамал-лІэкІ къэ-зыгъэнафэхэу зэрэщытым кІи-гъэтхыгъ. Хьатхэм якультурэ къыщыуцугъ, лІэпкъ лІапсэр къызшежъэрэм игугъу къы-шыгъ.

Археологиер чІычІэгъ байны-

гъэхэм якъэгъотын, якъэгъэнэ-фэн зэрэпыллыр, ащ ишІуагъэ-кІэ адыгэхэм яблэкІыгъэ чы-жъэ зэрагъэунэфыгъэр, ащ чІы-чІэгъ пкыгъо зэфэшъафхэр, ижырэ тхыгъэхэр зэрэфэ-шІушІэхэрэр ЛІэупакІэм кІэ-кІэу къыІотагъ. Джырэ уахь-ти лІэпкъым иблэкІыгъэ ишъэ-фыбэ археологием ишІуагъэ-кІэ зэрагъэунэфырэр ыкІи

Ешъуагъэу рулым Іусыр бзэджашІ

Мы аужырэ уахьтэм гъогурыкІоным ылІэныкъо-кІэ къалэм зэхьокІыныгъэхэр щыхьугъэх: автомо-бильхэм япчыагъэ хэпшыкІэу хэхьуагъ, ныбжы-кІэу рулым кІэрысхэр нахьыбэ хьугъэх. Гукъау нахь мышІэми, тигъогухэм языхьтети дэгъушхоу пфІоштэп.

ЫпкІэ лІэсрыкІохэм яла-жъэ хэлъэу гъогухэм хьугъэ-шІагъэхэр къатехьухьэщтыгъэ-мэ, джы машинэхэр зэрэзэ-утэкІыхэрэм апэрэ чІыпІэр ыІыгъ. Мыщ фэдэ хьугъэ-шІа-гъэхэм янахьыбэм альапсэр ешъоныр ары. Ешъуагъэу ру-лым кІэрытІысхьэрэ водител-хэр бзэджашІэх.

Зыгъэпсэфыгъо маф, фабэ. Автомобиль шІуцІэу «Волгэм» кІыригъэтхьузэ гъогум рэчъэ. Рулым Іус Сергиенкэр (ылІэ-

къуацІэ зэблэхьугъэ) ешъуагъ, джыри пивэ ыщэфынэу фай. Унашъоу щылэмкІэ, уешъуагъэу рулым уІутІысхьэ хьуштэп. Ау Сергиенкэр ащ джыдэдэм егу-пшысэрэп ыкІи къыридзэрэп. ТхьамыкІагъом зэрэхэфэн ылІэ-кІыштри ышъхьэ кыхьэрэп.

Джары къыщышыгъэри Сер-гиенкэм, автомобилэу «Жигу-лим» еутэкІыгъ ыкІи машинэм ыпэ пиутыгъ. Водителхэм яна-сып къыхьы зыпарі къащы-шыгъэп. Мыщ дэжыым Сер-

гиенкэр къыкІэщтагъ ыкІи зы-къишІэжыгъ, сыда пІомэ ма-шинэу зэутэкІыгъэр аригъэ-шыжынын фаеу ыпшъэ къы-дэфагъ.

«Къэралыгъо автоинспекци-ем икьулыкьушІэхэм укьямыдж, сэ машинэр пфязгъэшІыжышт е ащ тэфэшт ахьщэр къыос-тышт», — рІуагъ Сергиенкэм водителым. Джауштэу «Жигу-лим» иводитель ышІошъ ыгъэ-хьугъ машинэр фаригъэшІы-жынынэу. Неуш фэдэм Серги-енкэм ыдэжъ къэкІонэу зегу-рылохи, зэбгъодэкІыжыгъэх. Нэужым «Жигулим» иводитель пчыагъэрэ Сергиенкэм дэжъ кІуагъэ, ау чэфыр зыкІэкІы-жыым, ыІуагъэм ар епцІыжыгъ, ахьщэу зыфІуагъэри зэутэ-кІыгъэ машинэм иводитель къы-ритыжыгъэп, фаригъэшІыжы-нэуи дэгүлэщтыгъэп. Мыщ дэ-жыым къэлэгъэн фае «Жигу-лим» иводитель Сергиенкэм цы-

хьэ фимышІэу полицием икьу-лыкьушІэхэм къяджэгъагъэмэ, бзэджашІэр зэрешъуагъэм къы-хэкІэу машинэр зэрифэн фи-мытэу иправэхэр зэрэлахышты-гъэр. Сергиенкэм фэдэхэм на-пи, укІыти, цыфыгыи ахэлъэп. Сыд фэдэу хьугъэми, хьульфы-гъэм пшъэдэкІыжъ рагъэхьы-нэу щыт, ифэшъуашэр тыралъ-хьащт.

къызэрэнэжырэр къыхигъэ-щыгъ.

Археологэу Тэу Ас-лъан гу-щылэр лІыгъэкІотагъ. Цыфлэп-къым ищылэклэгъэр зэкІэ чІы-чІэгъ байныгъэхэм зэрахэлъым еджакІохэм анаІэ тыраригъэ-дзагъ. Адыгеир археологие са-угъэтхэмкІэ зэрэбаир ашІэу, Урысыем иархеологхэр бэшІа-гъэу тишъолпыр къызэрэкІо-хэрэм, тІын-пыхьон Іофхэр зэ-рэщызэшІуахыхэрэм ягугъу къышыгъ.

Ошъадэ иІуашьхьэу 1897-рэ ильэсым профессорэу Весе-ловскэм къычІыгъэщыгъэр ду-наим анахь археологие Іошъхьэ баеу, мэхьанэ зІлэу къыща-гъотыгъэхэм зэрахалытэрэр, Мыекъопэ Іуашьхьэм къыщы-чІахыгъэ дышъэ ыкІи тыжыын пкыгъуабэр тетыгъор зыІыгы-гъэ пэщэшхом ихьадэкьупшъхьэ къешІэкІыгъэгъэ шъхьарытыгъэ дэнэ шэкІ жьаупІэм хэдагъэ-хэу ыкІи къегъэтылІэкІыгъэу зэрэщытыгъэм ягугъу къышыгъ.

Тэу Ас-лъан еджакІохэм ана-Іэ тыраригъэдзагъ мы аужы-рэ ильэс 30-м Адыгеим иар-хеологие нахь гъунэ лІафэу чІыпІэ археологхэм Іоф дашІэ зэрэхьугъэм. Улэпэ Іуашьхьэм, Ульскэ Іуашьхьэм ятІын-къэ-гъэнэфэн зэрэкІогъэ шІыкІэм къытегушылагъ. Мы саугъэтхэр бзэмыІу тарихь куур зыщыу-хьумагъэхэу къызэрэнэжыхэр-рэр, археологхэм япшъэрыллыр, ахэм къачІахырэ пкыгъо-хэм — Іашэхэм, хьызмэт Іэмэ-псы-мэхэм, тхыгъэжъхэм, хэгъэжы-кІыгъэ тхыпхьэхэм — къапкъы-рыкІыхэзэ, блэкІыгъэ чыжъэр гъэунэфыгъэныр арэу зэрэщы-тыр ыкІи ар джэнджэш хэмы-лэу зэрафызэшІокІырэр къы-Іотагъ.

Тарихым исыхьат нахь гу-рылогъошІу еджакІохэм къафэ-зышыгъэр электроннэ слай-дэу зэрагъэллгыгъэхэр ыкІи тхылъ къэгъэлъэгъонэу «Тай-ны прошлого» зыфІорэр ары.

УиблэкІыгъэ пшІэнымкІэ анахь амал инэу щылэр архе-ологиер арэу зэрэщытыр ныб-жыкІэхэм зэхашІагъ.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

Сурэтхэр Іэшынын Ас-лъан Іофтхьабзэм къыщытырихы-гъэх.

БЭРЭТЭРЭ Мурат.

АР-м хэгъэгу кІоцІ Іоф-хэмкІэ и Министерствэ иветеран.

ПУНЫГЪЭ ЮФЫГЪОХЭР

Щысэ зытепхын бзылъфыгъ

КІэлэцЫкІум щыІэныгъэ гъогоу кыыхыхыщтым игупшысэ кызыщежъэрэр еджапІэр ары. КІэлэгъаджэу сабийхэм шІэныгъэ языгъэгъотырэм игъэпсыкІэ мэхъанэшхо иІ, сыда пІомэ ащ шъхьэкІэ-фэныгъэу фашырэм елбытыгъэу гъэсэпэтхыдэу кыІорэм едэлух. КІэлэгъаджэр зыщыпсэурэ кыуаджэм е кыалэм шалыгъэ зыхъукІэ, еджапІэми шагъэлъэпІэшт, кІэлэеджакІохэм щысэ тырахышт.

Джаш фэдэ бзылъфыгъ непэ сыкызытегушыІэмэ сшлоигъор. Ар Теуцожь районым ит кыуаджэу Гъобэкыуае игурыт еджапІэ илъэсыбэрэ Іоф щызышлагъэу СтІашъу Люб НауцыкІу ыпхъур ары.

Къоджэ еджапІэр кызыеухым кІэлэгъэджэ училищэу Андырхъое Хъусен ыцІэ зыхъырэм щеджагъ. Ащ ыуж ичылэу Гъобэкыуае ІофшІэныр щыригъэжыагъ. А лъэхъаным шъхьэгъусэ фэхъу СтІашъу Олег. Ау гъашІэр зэдэмыгъашІэу ныбжыкІэу кІалэм идунае ыхъожыгъ (Тхъэм джэнэт лъапІэр кырет), Любэ шъхьэзакъоу къэнагъ. «Зизакъор нэфым пхырыплъымы, дунаир шункІэу елъэгъу» аІо. Ау ыгу ыгъэкІодыгъэп, СтІашъу джэныкыо машор ыгъэкІосагъэп. Уикъуа-

джэ, уилакыо щыщмэ, узэрыгушхон бзылъфыгъ. СтІашъухэри фэдэгъух. Уфэмыдэгъун умылъэ-кыІнэу ежыри мэлсэу. Яхъяри якъини аделэты. Любэ шъхьэгъусэр имыІэжъэу кызынэм ныбжыкІэ дэдагъ. Ау ышъхьэ ылытэжыгъ. ИщыІэныгъэ ызыныкыо еджапІэм щигъэкІуагъ.

Джы фэдагъэп Любэ ІофшІэныр зырегъажьэм, нэбгырэ 30-хэр классхэм арысыщтыгъ. Ау ахэм зэкІэми къадекІокыныр кыдэхъуштыгъ. Любэ кІэлэеджакІохэм «агу иплъэн» ылъэ-кыштыгъ: нэбгырэ пэпчъ игумэки игушІуагъуи рилъэгъукыштыгъ, дзекІоштыгъ, шыкІэ гъэнэфагъэ рихъылэщтыгъ. Мыхъун зекІуакІэ кызыхафэрэм тынчэу гушыІэ пытэкІэ гуригъалоштыгъ. Сабыйхэр шІу ылъэгъу-

штыгъэх. Ахэр шІу умылъэгъоу уахэтышъуштыгъ. Іоф зыдешІэ-гъэ кІэлэгъаджэхэм, ригъэ-джагъэхэм, къоджэдэсхэм агурыІуагъ, лъытэныгъэ фашыгъ. Егъэджен-пІуныгъэ Іофэу ыгъэ-цакІэрэм емызэщыжъэу ишъэф-хэр, икыулайныгъэхэр кызыІэки-гъахъэщтыгъэх. Любэ кІэлэцы-кІухэр ригъэджен закъор арэп пшъэрыІэу зыфигъэуцужыштыгъэр. КыІотэрэ темэхэм адыгэмэ ятарихъ, яшэн-хабзэ-хэр, ахэм шІуагъэу апылбыр иегъэджен сыхъатхэм гъэшІэ-гъонэу ащылхырищыжыштыгъ, сабийхэр тэрэзэу гъэсагъэ хъун-хэм ахэр фэлорышІэх.

Любэ рэхъатэу, бзылъфыгъэ Іушэу, цыфышІоу, хъалэлэу, шъабэу, акылыгъэ хэлъэу щыт. ТапэкІэ щыІакІэм хэлъыгъэ шапхъэхэр рэхъатныгъэ-гупсэф-ныгъэр, зэгурыІоныгъэр, къэра-рыр икыоу ахэлъыжъэп. Охътэ къэзэрэфэкІым цыфхэр зэрехъэх. Ащ кыыхэкыкІэ, пІуны-гъэм иІофкІэ унагъом имэхъанэ кыыщыкІагъ.

Цыфыр плугъошІоп, ащ кы-ныгъо гъэнэфагъэхэр епхы-гъэх, екІолэкІэ-шыкІэхэри ищы-кІагъэх. Ау а зэкІэ кызыгуры-лорэ ны-тыхэр, кІэлэгъаджэхэр мы ІофымкІэ зышъхьасыжъхэрэп, зэралъэкІэу кІэлэцыкІухэм

аналэ атырагъэты, агу ифэба-гъэ алыагъэлэсы ашІоигъу. Лю-бэ итеплэ-шыкІэкІэ, ишІэны-гъэки пІуныгъэ-гъэсэныгъэм хэ-шыкІ икыурэ еплъыкІэ тэрэ-рэ афыріІэу зэрэщытыр иІоф-шакІэ кыыхэщыштыгъ. Джы пенсием щыІ. Унэгъо хъызмэ-тым пылъ.

КІэлэгъаджэм шІуагъэу ышІагъэм, ышІэрэм ифэбагъэ ыгъотыжыштыгъ. Любэ игукІэгъурэ иамалрэ зедіштэхэу, псэ пытэ, гъэшІэ кІыхъэ хъунэу сыфэ-лъало.

СТІАШЪУ Нуриет.

Гъобэкыуай.

КІэлэеджакІохэр дэхагъэм фещэх

зызэрашырагъэушъомбгъуштым епхыгъэ Іофыгъори. Урысые Фе-дерацием и Правительствы, ти-республикэ ипашэхэми УГО-м иІофхэр зэпыфэнхэм аналэ нахъ кытырагъэты зэрэхъугъэм те-гъэгъушІо. НепэкІэ УГО-м и Къэ-бэртэе-Бэлыкъар къутамэ нэ-бгырэ 70-рэ фэдиз хэхъэ. Став-рополь краим кыкыІыгъэ тигъу-нэгъухэри непэ тыхъакІэх.

Мысырджен МуІэд иклуб ЮНЕСКО-м икыутамэхэм ащы-щэу «Планитарнэ обществэм» зыхатхагъэр илъэс заулэ ху-гъэ. Зигугъу къэтшыІыгъэ общест-вэр анахъэу зыпылбыр чІы-опсым исаугъэтхэмрэ тарихъ мэхъанэ зилэ чІыплэхэмрэ якъэ-ухъумэн ары.

— КІэлэцыкІу клубым изэхэ-щэнкІэ акыІлэгъу кысфэхъу-гъэр зэрэдунаеу шызэльашІэрэ зоологэу, тхэкІо-анималит цІэ-рыІоу Даррелл Джералд ары. ИІелектрон адрес къэзгъоти, чІыопсым фэгъэхъыгъэу гуры-шэ-гупшысэу сІлэхэмкІэ ащ сы-фэтхэгъагъ, — ыгу къэкІыжы МуІэд. — Джэуапынчы сыхъу-гъэп, ар кысфэтхэжыгъ. Нэ-ужым, 1987-рэ илъэсым, Дар-релл Джералд Москва сыщы-ІукІэнэу синасып кыыхыгъ. Джашыгъум тизэпхыныгъи нахъ зиушъомбгъугъ, сыкызыщыхъу-гъэ республикэм иэкологие икыэ-

ухъумэни нахъ лъэшэу сыпы-хъагъ. 1985 — 1988-рэ илъэс-хэм «Додо клабым» транспорт-кІи ахъщэкІи кыдэлэпыІагъ Сэр-макъ производственнэ комби-натым ипашэщыгъэ АІьтуд Му-хъамэд. 1998 — 2005-рэ илъэс-хэм ушэтын ІофхэмкІи, ІэкІыб хэгъэгъухэм ташыІэнымкІи Къэ-ралыгъо Думэм идепутатэу Быф Анатолий ІэпыІэгъушхо кыт-фэхъугъ. Мы аужырэ илъэсхэм коммерческэ банкэу «Бум-Банк» зыфилорэм ипашэу Ажъахъо Къаншъобый мыІыкыкІэ кыдде-Іагъ. Ахэм тазэрэфэрэзэр ясІо-жы сшлоигъу.

— Зэгорэм Псыфабэ зекІо тыкІуагъэу Нарзаныпсхэм якъу-ладжэ тыкыдэкІыжъэ, МуІэд иныбджэгъухэмрэ икІэлэеджа-кІохэмрэ игъусэхэу Іофшъхъэ-мафэ зыдэщыІэ лъэныкъомкІэ къехыжъхэу ташыІукІэгъагъ, — ыгу къэкІыжы Ошлокова Ири-нэ. — КупитІури гъогу зэхэ-кыІплэм тыщызэрихыІлэгъагъ... Джаш кыщегъэжъагъэу Мы-сырдженымрэ тэрырэ тызэныб-джэгъоу къэтэхы, тызэльэкІо. Тызэгъусэу Къэбэртэе-Бэлы-къарми, Къэрэщэе-Щэрджэсми ячІыопс идэхагъэ нэІуасэ тафэ-зышыІыгъэ зекІо зэфэшъхъаф-хэр мызэу, мытІоу зэхэтща-гъэх. МуІэд цыф нэшІо-гушІу, зыфэбгъазэмэ, укыгъэукІы-

тэжыштыгъ, уилъэу кыпфигъэ-цэкІэшт.

Зэхэхъэм кыщыгушыІагъэ-хэм ащыщ КъБКЪУ-м ипрофес-сорэу, филологие шІэныгъэхэм-кІэ докторэу Шъомахо Татьяна:

— Экологие Іофыгъохэм апыІэ кІэлэцыкІу клубым пшъэ-рыІэу ілэхэм бэшІагъэ Мы-сырджен МуІэд зашъхъадэкІы-гъэр, — кыІуагъ ащ. — А кІалэр бэмэ агъэгумэкІы, — ау адыгэ лъэпкъым ишэн-ха-бзэхэмрэ итарихърэ язэгъэшІэн зи апишІырэп. «Адыгэгу кІо-цыІыгъ» зыфалохэрэм ар ащыщ. Лъэпкъым ар ынап.

— МуІэд кІэлэеджакІохэм экологие-нравственнэ гъэсэны-гъэ зэраригъэгъотырэм нэмы-кІэу, ныбжыкІэхэр хэкупсэу къэтэджынхэми мэхъанэшхо реты, — кыщыІуагъ зэхэхъэм Сэрмакъ къуаджэм игурыт еджапІэу N 3-м ипашэ егъэ-джэн ІофхэмкІэ игуадзэу Тэт-рокъо Нинэ. — Ащ идесэхэм ядэлурэ кІэлэеджакІохэм кызы-щыхъугъэхэу къуаджэр, зыщы-псэухэрэ республикэр шІу зэ-ралъэгъуштым уеджэнджэшы-жыІнэу щытэп. ЗыщапІыхъэ-рэ чІыплэхэм ахэм агу дэхагъэ-рэ, къэбзагъэрэ къаралъхъэ.

КЪУМАХО Аслъан.

Къэбэртэе-Бэлыкъар Респуб-ликэр.

ЮНЕСКО-м идействительнэ членэу, Урысые гео-графическэ обществэм (УГО) хэтэу Мысырджен МуІэд зипэщэ кІэлэцыкІу клубэу «Додо клаб» зыфиллоу экологие Іофыгъохэм апылбыр Сэрмакъ къуаджэ игурыт еджапІэу N 1-м зыщызэхашагъэр мыгъэ илъэс 30 хъугъэ.

ГъэрэкІо итыгъэгъэзэ мазэ дворецэу «Акрополь» зыфилорэм шыкІогъэ зэхэхъэм Къэбэртэе-Бэлыкъар къэралыгъо универси-тетым ипроректорэу Барэсбий Муслим, а еджэпІэ шыпкъэм филологиемкІэ институт рома-ныбзэхэмкІэ икафедрэ ипро-фессорэу, филологие шІэныгъэ-хэмкІэ докторэу Шъомахо Та-тьянэ, Налщык къэлэ коим иад-министрације физкультурэмрэ спортымрэкІэ икомитет ипашэу Бузд Бислъан, Шъхъэлыкъо къо-джэ администрацием ипашэу Къуныжъ Хъачим, лингвисти-кэмкІэ Псыфабэ иуниверситет ипрофессорэу, филологие шІэ-ныгъэхэмкІэ докторэу Моисеев Александр, Сэрмакъ къуаджэ

игурыт еджапІэу N 3-м иди-ректор игуадзэу Тэтрокъо Нинэ, УГО-м и Псыфабэ къутамэ ипа-щэу Стасенко Владимир, ащ иІэпыІэгъоу Ошлокова Иринэ ыкІи нэмыкІхэр хэлэжыагъэх. Урыс географическэ обществэм и Къэбэртэе-Бэлыкъар къутамэ ипашэу Къожъоу Мухъамэд ары зэхэхъэр зезышагъэр.

— БлэкІыгъэ илъэсым чъэпы-огъум и 30-м кыщегъэжъагъэу шэкІогъум и 7-м нэс УГО-м ифестиваль Москва шыкІуагъ, — кыІуагъ ащ. — А зэхэхъэ-шхом МуІэедрэ сэрырэ тыщы-Іагъ. Фестивалым Іофыгуабэмэ щатэгъушІагъэх. Ахэм зэу ащы-щыгъ экотуризмэмрэ этнотуризм-эмрэ Къэбэртэе-Бэлыкъарым

Клэлэегъадж, журналист, тхакло

Цыфым ежъ кыыхыгъэу, ие шьыпкъэу ылыгътэзэ зэрылэжьэрэ сэнэхъатыр ІэкІыб ышІэу, нэмыкІэу шыІэныгъэм кыпиыгъохыгъэм еуцуалІэу мэхъу, ащ нахъ фэІэпэІасэу кыычІэкІэуи кыыхэкІы.

Ащ фэд ШьэуапцІэкъо Нуриет кьехъулагъэри. Тэхъутэмыкьое гурыт еджапІэм ыуж Мыекъопэ кьэралыгъо клэлэегъэджэ институтым ІэкІыб кьэралыгъуабзэхэмкІэ ифакультет чІахы дэгъу дэдэу кыуыгъ. ЕтІанэ икьуаджэ кыыгъэзэжыи, еджапІэм инджылызыбзэмкІэ шыригъэджагъэх. Ипредмет дэгъоу ышІэцтыгъ, нэмыкІ кьоджэдэхэм афэмыдэу, урысыбзэкІэ егупшысэцтыгъ, дэгъу дэдэу гуцылэцтыгъ. ТеурыкІуагъэ зыхэмыль клэлэегъаджэр ригъаджэхэрэм шІу алъэгъуцтыгъ, пшъашэхэм янахыбэр «Нуриет Ибрагимовнам» фэдэ хъунэу фэягъ. Ау Нуриет илофшлэпІэ зэблихъун фэу хъугъэ. Пшызэ медицинэ институтым изы факультет идекан пІуныгъэ ІофымкІэ игуадзэу Іоф ышІэ-нэу Краснодар мэкІожи.

Нуриет мы ІофшІэпІэри дэгъоу ыгъэцкІагъ. ГукІэгъоу хэлъыр зэкІэ рихыпІи, ныбжыкІэхэм адэлэжыагъ. Анахъэу Нуриет зицкІэгъагъэу Іоф зыдишлагъэхэр ІэкІыбым кыкІыгъэ студентхъу яунагъохэм апэчыжьэу еджэхэрэр ары. Ахэм янэм фэдэу афыцтыгъ.

Нуриет институтым Іумытыжьэу мафэ горэм урамым рыкІозэ, кьелъэкІонзэ клэлэ ныбжыкІэ кыкІэхъагъ.

— Уимафэ шІу, сыдэу уыцт? — ыІуи кьеупчІыгъ. — Тхъауегъэпсэу кыитфэпшлагъэмкІэ, — кыриІуагъ Израиль кыкІыгъэу медицинэ институтым щеджэрэ клэлэм.

— Сыд кышъуфэсшлагъэ? Зыпарі сэ шъо кышъуфэсшлагъэп, — бзылфыгъэм риложыгъ.

— Зыгорэм зыгорэ кыитфшлагъэмэ, ар оры, ренэу шІукІэ тыгу уилыцт, — ыІуагъ клэлэм. — Сэ сизакъоп, ащ фэдэу егупшысэх адрэ клэлэхэри. Сыдигъо деканатым тыкычІэхъагъэми, тјанэм фэдэу укыитпэгъокІыгъ, тилофхэм язытет уыцгъозагъ.

НуреткІэ а гуцылэхэм мэхъанэшхо яІ.

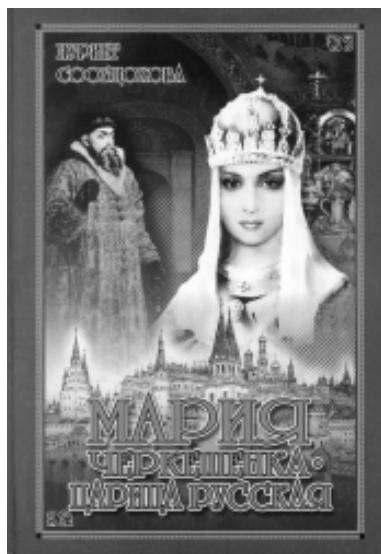
«Перестройкэр» кьежыи, лъэпкъ зэхашІэм зыкызегІэ-тым, Мыекъуапэ фэдэу Краснодар шыпсэурэ адыгэхэми Адыгэ Хасэ яІэ хъугъэ. Ащ изэхэцэни, илофшІэп чанэу хэлэжыагъэми Нуриет ащыц, ильэсыбэрэ правлением хэтыгъ. Лъэ-шэу мэхъанэшхо яІагъ а лъэхъаным Нуриет краим ителевидение адыгэм кыкІугъэ гъогум, Кавказ заом яхылагъэу

телекьэтынэу шызэхышлагъэхэм. Анахъэу бэмэ ашІогъэшІэгъоныгъэр Кавказ заор урысхэмрэ адыгэхэмрэ зэралъэгъурэм ехылагъэр арыгъэ. ЕтІанэ «Адыгэхэмрэ Екатеринодаррэ» ыцІэу кыыхэфэгъэ пычыгъор бэмэ агу рихыгъ. Къэтынхэр узыІэпашэу зыкІэхъуцтыгъэм лъапсэ фэхъугъэр Нуриет урыс литературэм хэшІыкІышхо зэрэфыриІэр ары. «День памяти моей и твоей Кавказской войны» зыфилорэм зэголъэу гупшыситІу журналистым шыпхырицтыгъ — заор урысхэм зэралъэгъурэмрэ кьушъхъэчІэсхэм ащ кьафихыгъэ тхъамыкІагъомрэ. Гухъэ-гужъ хэмылэу Нуриет кьэтыныр зехицагъ, ащкІэ ІэубытыпІэ ышІыгъ урыс тхэкІошхохэм Кавказым фэгъэхыгъэу атхыгъэхэр, лъэпкыитІуми заор зэрјамышыкІэгъагъэр кырилотыкІыгъ.

Къэтынхэм адыгъэу, урысэу, кьэзэкъэу, нэмыкІ лъэпкъэу Краснодар краим шыпсэухэрэр нахъ зэпэблагъэ хъунхэмкІэ, язэкъошныгъэ пытэнымкІэ яшІогъэшхо кьэкІуагъ. Ильэсыбэрэ край телевидением Іоф цызышІэгъэ бзылфыгъэхэм Нуриет игупшысэкІэ зынэсыгъэхэр ашІогъэшІэгъоныгъ. Къэтыныр адыгэхэмрэ урысхэмрэ афэгъэхыгъэу хъугъэ. Анахъэу кыыхэцтыгъгъэр адыгэм гъогоу кыкІугъэр, идунэететкІагъэр, икультурэ лъэгапІэу зынэсыгъэр, дунаим зэрэцашІэцтыгъэр, непэ адыгэр зэрэпсэурэр, игугъэхэр зэпхыгъэхэр ары. Кавказ заом фэгъэхыгъэ кьэтыным краим шызэлъашІэрэ тарихлэжышхохэр хэлэжыгъагъэх. Зэнэкъокъу-зэхэбэнэж хэмылэу, Нуриет иакыыл ишІуагъэкІэ, апэрэу Краснодар телевидением адыгэм икьэбар игъэкІотыгъэу шыІугъ. Урысыбэу Краснодар ежъ якьалэу, адыгэхэм ар егъашІэми ямычыгъэу, кьалэм ялофи хэмылэу зылытэхэрэми апэрэу зэхыхыгъ Краснодар дэт ижырэ унэ дахэхэр, непэ архитектурэм исаугъэтэу алытэхэрэр адыгэхэм зэрарагъэшІыгъэхэр, зэрјунагъэхэр. Ахэм ащыцых непэ художественнэ музетир зычІэтыр, хъакІэщэу «Централь» зыфилорэр ыкІи нэмыкІхэр. Ежъ Нуриет кыыз-

текІыгъэхэм ашыгъэ унэхэри Краснодар дэтхэу кыычІэкІыгъ. Нуриет янэжым янэжэ ятагъ Бэгъарсыкьо пщыр. Ащ иунэхэр анахъ дахэу кьалэм дэтхэм ащыцых. КыызхэкІыгъэхэм јунэхэр Нуриет апэрэу кызырагъэлъэгъум, ынэпс кьэ-кІуагъ. Хэта зышІэрэр бзылфыгъэм ыгу зыкІызэхъагъэр... Нуриети ыпхъу иунагъуи (сабыйхэр пылхъу) зы унэ хъурэ фэтэрым щэпсэух, пщэрыхъапІэр ежъ илофшлэпІ, итхәпІ.

Краснодар Адыгэ Хасэм Нуриет Іоф шышІэ зэхъум, адыгъэ

ащ дэхсхэм зэлъашлагъ. Ау телекьэтынэу ыгъэхъазырыгъэхэм урысхэми шъхъэклафэ кьыфарагъэшІыгъ. Бзылфыгъэ хэкІотагъэу телевидением кьэтхэгъэм иписъмэ кыычилощтыгъ: «Нуриет, лъэпкыитІур нахъ зэпэблагъэ тыпшыгъ. Къуаджи, кьутыри, станицы о уикъэтын нахъ тызэфыцагъ, цыф зэхэдз зэрэуимыІэр, цыфхэм гукІэгъоу афыуиІэр уикъэтын кыыхэцтыгъ». Ащ тетэу икьэтынхэм Нуриет журналист цІэрыІо ашыгъ.

Нуриет бэшлагъэу синэІуасэу цытыгъ, иобщественнэ ІофшІэпкІи, журналистикэм ыльэныкьокІэ кыидэхъугъэмкІи игугъу пшынау кьэзылэжыгъэ цыф.

ащыц Пшызэ шьолъыр кьэралыгъо медицинэ университе-тым идоцентэу Галина Клоковар. Ащ тхылым гупшысэу ригъэшІыгъэхэр сшІогъэшІэгъоныгъэх.

— ШьэуапцІэкъо Нуриет итхылыкІэ сызеджэм, гушъхъэ-баиныгъэшхо хэсхыгъ, — кьетхы Клоковам. — Илъэс 87-рэ зысэгъэшІэ нэуж кыызгъурыІуагъ сицыІэныгъэ гъэшІэгъоныбэ зэрэщыблэзгъэкІыгъэр. Нуриет итарихъ повесть я XVI-рэ лэшІэгъум Урысыем ишыІэкІагъэм уыцзыгъэгъозэрэ энциклопедие клэкІэу сэркІэ кыычІэкІыгъ. Тхылым Урысыем имызакъоу, нэмыкІ кьэралыгъохэм афэгъэхыгъэ кьэбар гъэшІэгъонхэми уащы-ІокІэ. Материалым хэшІыкІышхо зэрэфыриІэр кыыхэщэу, Урысыем ианахъ зэман хылылэхэу, анахъ мэхъанэ зІлэхэм ар кьатегушыІэ. Тарихъ хъугъэ-шлагъэхэр дэгъоу зэршІэхэрэм, ахэр литературэбзэ дэгъукІэ кыызэритхыхэрэм ямызакъоу, гурыт лэшІэгъухэм япхыгъэ хъугъэ-шлагъэхэр фэІазэу непэрэ мафэхэм кьарехыІлэх. Ащ повестыр нахъ гъэшІэгъон кьешы. ГуцыІэм пае, сэ лъэ-шэу сшІогъэшІэгъонэу инджылыз пачыхъэу Артур ирыцарьхэм ащыцыгъэх зэшхэу Черрэ Кесрэ. Ахэм кьатекІыгъ адыгэхэм зэрјаджэхэрэ цІэу черкес зыфилорэр. Шьыпкъэ, ар а ІофымкІэ еплъыкІэу шыІэхэм јазы Іахъ. Францием икороль идуховникэу Роберт Сорбоннэ кызыІуиыгъэ приютыр етІанэ Париж университет зэрэхъугъэр Пачыхъэу Иван Грознэм ибиографии дэгъу дэдэу авторым кыиІотагъ, дэгъоу хэлъми, дэу хэлъми уасэ кьафшыІыгъ.

Тарихъ хъугъэ-шлагъэхэм јгъу-сэу урыс пачыхъэм ишъхъэгъусэу Марие ищыІэныгъэ, ибзылфыгъэ насып авторым кьелуатэ. Ащ фэгъэхыгъэ кьэбарыр гум лъыІэсэу, узІэпи-щэу, бзылфыгъэм угу ригъэгъоу тхыгъэ. ЛІакъохэр зэрэ-зэхъагъэхэм, зэпэблагъэ зэрэхъугъэхэм зыныбж хэкІотэгъэ пачыхъэм шъхъэгъусэ ныбжыкІэ дахэ зэригъотыгъэм нэмыкІэу, Урысыем Кавказым зыщыгъэпытэнэу амал иІэ хъугъэ.

Тхылым дахэу гъэпсыгъэ, кьэлотэкІэ гъэшІэгъони авторым кыыгъотыгъ. Сэ сишІошы-кІэ, Іофшлагъэр ІэпыІэгъу тхы-лэу тарихымыкІэ клэлэегъаджэхэм, студентхэм, клэлэ-еджакІохэм јлэн фае, — кьетхы тхылэеджэм.

Мы повестыр Нуриет иапэрэ тхылэп, аужырэ мыхъу-нэуи тэгугъэ. Сыда пІомэ тхыль хъуцт Іэпэрытххэр хъазырэу иІэх. Ахэм зэрјаджэгъэ шъхъэхэм кьагъэнафэ зэхыІагъэхэри. Зым «Загадки тайн Майкопского кургана», адрэм «Этикет адыгов. Искусство жить достойно». Хэта зышІэрэр, гупыкІ зІлэ клэлэхэу зигугъу тшыІыгъэ тхылым кыидэкІынымкІэ зишІуагъэ кьэкІуагъэхэу ЛІыхъурэе зэшхэу Аслъанрэ Адамрэ афэдэхэр джыри Нуриет ІэпыІэгъу кыыфэхъунхэкІи хъун.

СИХЪУ Гоцнагъу.

ТКЪОШ РЕСПУБЛИКЭХЭМ КЪАРАТХЫКІЫХЭРЭР

Игулъытэ бэмэ алъэлэсы

Бэрбэч Хъатлутэ ыцлэ зыхырэ Къэбэртэе-Бэлыкъар къэралыгъо университетым филологиемкІэ иинститут къэзыухыгъэ, Іутыжъ Борис ыцлэклэ гъэрэкІо Налшык щызэхашэгъэ зэнэкьокъум апэрэ чІышлэр къыщызыхыгъэ ГъукІэкъл Іиринэ къызэрэдэлажэрэр лъэшэу тигуап. Зыфеджэгъэ адыгабзмрэ литературэмрэ ащ хэшЫкІышхо афыриІ, журналистикэми дэгъоу хэзэгъагъ.

пычыгъо анахъ гъэшлэгъонхэм ащыщэу пшъашъэм елытэ. Магистратурэм зыщеджэгъэ илъэсхэм Бакъ Зерэ Іэпылэгъушлэу къызэрэфэхьгъэр, бэмэ зэрафигъэсагъэр ащ къыхегъэщы. Іиринэ къызэрэфиолтагъэмкІэ, игушысэхэм фитэу заубгъунымкІэ, шапхъэ горэхэм къузыгъэу арымытынхэмкІэ зишлогъэшхо къэкІуагъэр Зер ары.

— Къытфэсакъыщтыгъэ, зыналэ къыттезыгъэтыгъэ клэлэгъаджэхэм ащыщых Къэжъэр Хъамидрэ Цыпынэ Аслъанрэ. Хъамид гупшысэ лъагэхэм тахищэщтыгъ, Аслъан нарт

— Сэнэхъатэу сіэ къызгъахъэ сшлогъом икыыхын бэрэ сегупшысагъэу сфэлощтэп. Ау сызыклэхъопсырэр, сшлогъэшлэгъоныр дэгъоу сшлэу гурыт еджапІэр къэсыухыгъагъ. СыцыкІуэзэ нахъ сидэзыхыхырэ десэхэм бзэри литературэри ащыщыгъэх. Сочинение стхыныр, сигупшысэхэмкІэ нэмыкІхэм садэгощэныр сикІэсагъ. Литературэ тхыгъэхэми сызылэпашэу сыкъэтэджыгъ. Гупшысэ куу зыхэлъ, чІэгъчІэ-

лыбзэкІэ тхыгъэ произведениихэм цыфым изэхэшЫкІ нахъ зэлуагъэкІотэу сэлъытэ. Бэрбэч Хъатлутэ ыцлэ зыхырэ Къэбэртэе-Бэлыкъар университетым иадыгэ къутамэ сызэрэщеджагъэм зыкІы сырыклэгъожырэп. Сыда плэмэ сыкызыхэкІыгъэ лъэпкъым изегъэужьын епхыгъэ сид фэдэрэ Іофи сыгу рехы, сшлокъабыл, — къелуатэ Іиринэ.

Студентыгъор гъашлэм изы

эпосым нэмыкІынэкІэ тыригъэплъыгъ. ТикІэлэгъаджэхэм шлоу къытхалъхъэгъэ пстэури непэ къытшъхъапэжыых. Сызпыль журналистикэри сыгу рехы. Цыфхэм садэгущыІэныр, щыІэныгъэ гъогоу къакІугъэм зыщызгъэгъозэныр, лъэгаплэхэм зэранэсыгъэр зэзгъэшлэныр шэны сфэхьгъ. Цыфгъэшлэгъонхэм уазыдэгущыІэклэ, ядунэеоплЫкІэ щыщ Іахъ уигъашлэ къыхэхъэ. Ащ фэдэ цыф осэнчъэхэу тилъэпкъ къыхэкІыгъэхэм лъэшэу сарэгущо, — къелуатэ тилофшлэгъу.

Іиринэ журналистикэм зыпыхъагъэм бэ темышлагъэми, икълэлэмыпэ зэрэчаныр, гулытэшхо зэриІэр, итхыгъэхэм акылыгъэ-Іушыгъэ зэрахэлъыр къэлъэгъуагъ.

— Тиреспубликэ адыгабзэкІэ къыщыдэкІырэ гъэзетэу «Черкес хэкум» илъэси 3 хъугъэу сыщэлажъэ. А уахътэм къыклоцІ сиадыгабзи нахъ зиубгъугъ. Силофшлэгъу нахыжъхэр клэгъэкъон пытэу ащкІэ сілэх. Ситхыгъэхэр нахышлэу зэрэхъуштым ахэр лъэшэу егъэгумэклых, яІэпэлэсэныгъэкІи къыздэгущэх...

Публицистикэм имызакъоу, художественнэ произведениехэм ятхынкІи амалэу ілэхэм Іиринэ ахегъахъо. ШыпкъэмкІэ, литературнэ творчествэм пыгъэнагъэу пылъэу ащ зилытэжъырэп. Истудентыгъо

лъэхъан пшъашъэм усэхэр ытхыщтыгъэх. Творческэ купэу «ШэфІагъу» зыфилорэм зыхэтым, къадэлажъэщтыгъэ Хъэх Сэфэрбый ныбжыкІэхэр тхэным лъэшэу тыригъэгущоштыгъэх. Ау пшъашъэм итворческэ гупшысэ Іэпызи, журналистикэм нахъ зыритыгъэу къеломи, прозэм ишапхъэхэм арылэу непи матхэ. Ыпэкли ащ зыгорэхэр ытхыщтыгъэх, ау ыгукІэ ахэм агъэрэзэщтыгъэп. Нэужым Іутыжъ Борис ишлэжъ фэгъэхыгъэ зэнэкьокъу зэрэзэхашэрэмкІэ макъэ къызгъэлум, изы рассказкІэ ащ хэлэжъэнэу тегущуагъ.

— Сирассказ сидэлэжъэжынэу сыгу къэзыгъэкІыгъэр Іутыжъ Борис ыцлэклэ зэхашэгъэ зэнэкьокъур ары. Ащ адыгэ лъэпкъым шлогъэшхо къыфыхыгъ, сыда плэмэ адыгабзэкІэ тхэхэрэр ащ къыгъэнэфэгъэх. Зэнэкьокъур зэхэзыщэгъэхэр, тхэным ныбжыкІэхэр клэзыгъэгущуагъэр тхъаегъэпсэух. Адыгабзэм осэшхо зэриІэр, цыфхэр ныдэльфыбзэм зэрэфэныкьохэр ахэм дэгъоу къагъэлъэгъуагъ. Ащ фэдэ гупшысэхэм адахыхырэ нахыкІэхэр адыгабзэкІэ гушыІэщтых ыкІи тхэщтых. НыдэльфыбзэкІэ тхэрэ ныбжыкІэхэр сид фэдэрэ лъэхъани налмэс-налкъутэх, лъэпкъ гъэдахэх.

АБИДОКЪО Люсан.

МВД-м КЪЕТЫ

Тхъамафэм ихъугъэ-шІагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ къызэритырэмкІэ, мзэаеи и 8-м къыщегъэжъагъэу и 14-м нэс республикэм бзэджэшІэгъэ 73-рэ шызэрэхъагъ.

Ахэр: цыфым ыпкыи нэ-лынэ шъобж хылылэхэр тырашагъэхэу 2, хъункІэн бзэджэшІагъэу 2, тыгуагъэхэу 28-рэ, гъэпцІагъэ зыхэлъ бзэджэшІэгъи 7, машинэр рафыжъагъэу 1, нэмыкІхэри.

Зылыхъуштыгъэхэ бзэджэшІэ 13 къаубытыгъ. Экономикэм ылъэныкьокІэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 11-рэ аукуагъэу хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм къыхагъэщыгъ.

БзэджэшІагъэ зезыхъэгъэ нэггырэ 71-рэ агъэунэфыгъ, зэхэафын алъэклыгъэр процент 80-м ехъу.

БлэкІыгъэ тхъамафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шІэгъэ 11 къатехъухъагъ. Ахэм зы нэггырэ ахэкІодагъ, нэггырэ 11-мэ шъобжхэр атешагъэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кІэрысхэу водитель 45-рэ къаубытыгъ, гъогурькІоным ишапхъэхэр гъогогъу 2939-рэ аукуагъэу къыхагъэщыгъ.

зиер кІэрахъокІэ агъэщынэзэ, евро 1900-рэ тырахи загъэбыллыжыгъ. Ащ имызакъоу, бысымым инэмыкІ мылькІуи хэбзэнчъэу къызІэкІагъэхъагъ. 2016-рэ илъэсым ищылэ мазэ мы бзэджашІэм зэрэлъыхъухэрэм фэгъэхыгъэ къэбар Интерполым ылъэныкьокІэ къыкІи, АР-м и МВД къыІэкІэхъагъ. Полицейскэхэм зэхашэгъэ уплъэ-

клунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, мы хъулыфыгъэу зылыхъухэрэм административнэ пшъэдэкІыжъ рагъэхыгъэу щытыгъ. Джы ар Красногвардейскэ районым щыпсэуштыгъ. БзэджэшІагъэ зезыхъагъэу зэгъуафэхэрэр къызэраубытыгъэм фэгъэхыгъэ къэбар Германием ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэм алэкІагъэхъагъ.

Цыфыр зыукІыгъэм илоф зэхэафыгъ

Краснодар краим щыщ хъулыфыгъэм ылъэныкьокІэ къызІэуахыгъэ уголовнэ Іофыр АР-м и Апшгъэрэ Хыкум зэхыфыгъ. Цыфыр зэриукІыгъэмкІэ ар агъэмысэщтыгъэ.

Мы бзэджэшІэгъэ хылылэр 2014-рэ илъэсым Теуцожь районым щызэрэхъагъ. АЗС-м тесыгъэ оператор бзылфыгъэм щынэгъончъэным ишапхъэхэр ыукъохи, инэлосэ клалэр къулыкъур зыщыхырэ унэм къыригъэхъагъ. Ар щытэу сомэ мин 670-рэ зыдэлъ сейфыр къызэлэуихыгъ. Хъулыфыгъэм ахъщэр ылъэгъугъ ыкІи ар къызІэкІагъэхъаным пае бзылфыгъэр ыукІи, хэхажъыгъ. Мыщ епхыгъэу следствен-

нэ къулыкъухэм уголовнэ Іоф къызІэуахыгъагъ. Ахэм зэхашэгъэ оперативнэ ыкІи техническэ Іофхъабзэхэм яшлуагъэклэ охътэ клэкІым къыкІоцІ бзэджашІэр зыщыщыр агъэунэфын алъэклыгъ. ЯтІонэрэ мафэм ар къаубытыгъ. БзэджашІэм лажъэ зэриІэр хэбзэухъумакІохэм агъэунэфыгъ. АР-м и Апшгъэрэ Хыкум унашъоу ышыгъэмкІэ, ар илъэс 14-рэ хъапсым чІэсыщт.

Гъунэгъу бзылфыгъэм ишлуагъэкІэ...

Тикъэлэ шъхъалэ бзэджэшІагъэ шызезыхъагъэхэр охътэ клэкІым полицейскэхэм къаубытыгъэх. ІэкІыбым къыщашІыгъэ машинэр зэрэрафыжъагъэм фэгъэхыгъэ къэбар УФ-м хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ шыІэм идежурнэ часть къыІэкІэхъагъ.

Автотранспортыр зиём игъунэгъу бзылфыгъэм мы бзэджэшІагъэр зэрэзэрэхъагъэр ылъэгъугъ. Ащ къызэриІотагъэмкІэ, аныбжыкІэ хэкІотэгъэ зэшъхъэгъусэхэм адэжъамыгъэунэфыгъэ нэггыритІу мы мафэм къэклуагъ. ОшІэ-дэмышІэу ахэм азыфагу зэмызэгъыныгъэ кытэджагъ, егъэзыгъэкІэ пенсионерхэр автомобилым рагъэтысхъахи, хъакІэхэр Іу-кІыжыгъэх.

Хъугъэ-шІагъэр къызыщыхъугъэ чыплэм апэу къэсыгъэхэр вневедомственнэ къэгъэгъунэным икъулыкъушІэхэр ары. Ахэм пэшІорыгъэш Іофхъабзэхэр рагъэкІокІыхэзэ, цыфхэм алъэгъугъэм фэдэ машинэм гулытагъ. Ар къагъэуцугъ, бзэджашІэхэри къаубы-

тыгъэх. Ахэр Мыекъуапэ щэпсэух, илъэс 23-рэ ыкІи 35-рэ аныбжъ. Медици-нэ уплъэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, тІури ешъогагъ.

Нэужым къызэрэнэфагъэмкІэ, нэггыритІум языр пенсионерхэм апхъу ишъхъэгъусэу щытыгъ. Бзылфыгъэр мы уахътэм зыдэщылэр къыралонэу хъулыфыгъэм ахэм зафигъэзагъ, ау адрэхэм ар адагъэп. Ащ къыхэкІыкІэ бзэджашІэхэр ахэм атебанэхи, утын гушъэ арахыгъ, егъэзыгъэкІэ машинэм рагъэтысхъахи Іуащыгъэх. Следственнэ къулыкъухэм уголовнэ Іоф къызІэуахыгъ, зэхэафынхэр макІох.

АР-м хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу.

Адыгеим къыщаубытыгъ

Интерполым икъутамэу Адыгеим шыІэмрэ АР-м хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ иуголовнэ розыск икъулыкъушІэхэмрэ зэхашэгъэ оперативнэ Іофхъабзэхэм яшлуагъэкІэ, Урысыем шыпсэу, дунэе розыскым ратыгъэ хъулыфыгъэр зыдэщылэр агъэунэфын алъэклыгъ.

Германием ихэбзэухъумэкІо къулыкъухэр ащ лыыхъуштыгъэх.

Ахэм къызэрэратыгъэмкІэ, илъэс 26-рэ зыныбжъ клэлаклэм гъусэ іІэу къа-

лэу Вормс дэт шхалэ горэм 2012-рэ илъэсым хъункІэн бзэджэшІагъэ щызэрэхъагъ. Мы мафэм анэгухэр ихъуагъэхэу ахэр кафем чІэбэнагъэх, ар

ВОЛЕЙБОЛ

Анахь лъэшхэм якуп хэрэхь

(ИкӀәух).

Пресс-зәлукӀәр

Адыгә Республикэм и Лышхьэу Тхьаклушынә Аслъан журналистхэм яупчӀэхэм джәуап кӀаритыжыиз, спортымрә физкультурэмрә ямэханә зыкӀегъӀә-тыгъэным зэрәпылхэм кытегу-чылагъ. «Динамо-МГТУ-м» Лышхьэр кыщытхьугъ. Командэм иешӀакӀә хигъэхъоным фәшӀ амалышлӀхэр илӀэху ылъытагъ.

Спортышхом дакӀоу, псауныгъэм игъәпытәнкӀә, цыфхэр физ-

культурэм нахь пыщӀгъәнхэмкӀә республикэм мурад хэыгъэхэр илӀэх. ПсәупӀәу Гавердовскэм щагъәпсырә спорт УнӀэхом «Динамо-МГТУ-м», фәшхьаф командэхэм зыщагъэхъазырышт, ешӀәгъухэр цызэхәщӀых.

«Ростов-Волеим» итренер шхьаләу Владимир Березняк «Динамо-МГТУ-м» теклоныгъэр кызэрәдихыгъэм, финалым зэрәхәфагъэм афәшӀ кыфәгушлӀагъ. Адыгеим волейболыр, баскетболыр, самбәр, дзюдор, нәмыкӀ спорт лъәпкхэр шлӀу щалӀгъух,

гъэхъагъәу ашӀхэрэм Ростов хәкум щыпсәухэрәр ачыгъуазәхәу ащ кыӀуагъ.

«Динамо-МГТУ-м» итренер шхьаләу Павел Зборовскәр тиешӀаглохэм афәраз. Волейбол дахә спортым пыщагъэхэр МыекӀуапә щеплӀыгъэхәу ылъытагъ. Ти Лышхьәу Тхьаклушынә Аслъан, нәмыкӀхәу кыфәгушлӀагъэхэм гъәзетымкӀи «тхьашӀуегъәпсәу» ариложы шӀоигъу.

Федеральнә инспектор шхьаләу Адыгеим щыӀә ЛыӀужӀу Адам,

Адыгеим и АпшӀэрә Хыкум итхьаматәу ТрәхӀо Аслъан, Урысыем ПенсиехэмкӀә ифонд икӀута-мәу Адыгеим щыӀәм ипашӀәу КӀулә Аскәрбий, нәмыкӀ лӀшхьәтетхәри ешӀәгъум еплӀыгъәх, тиспортсменхэм афәгушлӀагъәх, зэхәтхәу нәпәплӀ сурәтхәр атырахыгъәх.

Адыгеим иволейбол командә финалым зэрәхәхъагъэм фәшӀ тыфәгушӀо, нахь лъэшхәр зыхәт купым хәфәнәу тыфәлӀаӀо.

Сурәтхәр зәнәкӀокум кыщы-тырахыгъәх.

Едзыгъуи 4 хӀурә зәнәкӀокуоу трекем щыкӀуагъэм Елизавета Ошурковам ящәнә-рә чыплӀәр кыщыдихыгъ.

КУШХЬЭФЭЧӀЭ СПОРТЫР

Республикэм имәфәкӀ фегъэхьы

Урысые Федерацием кушхьэфәчӀэ спортымкӀә изәнәкӀоку бзылфыгъэхэм азыфагу Санкт-Петербург цызэхәщӀагъ. Адыгә Республикэм илӀыкӀоу Елизавета Ошурковам зәлукӀәгъухэм медалитӀу кӀащыхыгъ.

Мэзаем и 26 — 27-м Санкт-Петербург хәгъәгум изәнәкӀоку щыкӀуагъ, спортсменкэхэм ялӀәлӀәсәныгъә трекем кыщагъәлӀә-гъуагъ. Очко пчӀагъәу кӀахьырәм елӀы-тыгъәу хагъәунәфыкӀырә чыплӀэхәр кӀафагъә-шӀошәнәу цытыгъ.

Е. Ошурковам очко 27-рә ригъәкӀуи, Урысыем идышӀә медаль кыдихыгъ. ЗэхәщӀаглохэм кызэрәхәгъәщыгъәу, Елизаветә кӀәух зәлукӀәгъум шыкӀәшӀлӀхәр кыщыгъотыгъәх, кӀәнәкӀокухэрәм гугъә аритыгъәп.

Адыгә Республикэм кушхьэфәчӀэ спортымкӀә икӀәлӀәцӀыкӀу-ныбжыкӀә спорт еджапӀә Елизавета Ошурковам зыщегъасә. ТренеркӀәлӀәгъаджәу ипӀәцӀә Алексей Войновым, еджапӀәм идиректорәу Анатолий Лелюк тафәгушӀо. Е. Ошурковар Урысыем ихәшыпыкӀыгъә командә хәт, зәлукӀәгъухэм зафегъәхъазыры. Ащ кызэрәтилиуагъәу, Адыгә Республикэм ия 25-рә ильәс игъәхъагъәхәр фегъәхьых.

БАСКЕТБОЛ

Урысыем баскетболымкӀә изәнәкӀокуоу суперлигэм ия 3-рә куп щыклорәм кӀаләу Нижний Тагил икомандәу «Старый Соболы́р» хәкӀыжыгъ. Ащ фәшӀ МыекӀопә «Динамо-МГТУ-м» зичззыу ешӀәгъухәр илагъэхәп.

— ПчӀагъәр 20:0-у ешӀәгуитӀури Нижний Тагил кыщытхьыгъәхәу кытфалытагъ, — кыти-луагъ «Динамо-МГТУ-м» ит-ренер шхьаләу Андрей Синельниковым. — Маг-нитогорскә икомандәу «МагниткӀә» тыдешӀәнәу зытәгъәхъазыры.

Гъәтхәпэм и 3 — 4-м «Динамо-МГТУ-р» Маг-нитогорскә щешӀәшт. Тикомандә купым апәрә чы-плӀәр щыӀыгъ, финалым хә-хъащт. Медальхәр зыхьы-штхәр кӀәух ешӀәгъухәм кӀащынәфәшт.

ГАНДБОЛ

Дунәе зәлукӀәгъум зыфагъәхъазыры

Дунаим иныбжыкӀәхәм гандболымкӀә язәнәкӀоку бәдзәгъум и 2 — 18-м Москва щыкӀошт. Ильәс 20-м зыныбжӀ кӀәмыхъугъә пшӀашӀәхәр медальхәм афәбәнәштых.

НәкӀубгӀор зыгъәхъазырыгъәр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Урысыем ихәшыпыкӀыгъә ныбжыкӀә командә итренер шхьаләу Анатолий Скоробогатовым пӀшорыгъәшӀәу ыштагъәхәм ащышхәр «АГУ-Адыфым» щешӀәх. КӀәлӀәпчӀәлӀәу Анастасия Рябцевар, ешӀаглохәу Анастасия Серадская, Елена Портьягина, Наталья Никитина, Виктория Шичкина, Виктория Смоленцевар хәгъәгум ихәшыпыкӀыгъә командә рагъәблӀәгъәх.

Гъәтхәпэм и 1 — 10-м пшӀашӀәхәм Москва хәкум зәлукӀә-гъухәр щырялӀәштых, ащ ыуж Ру-мынием зыкӀохәкӀә, ныбджәгу ешӀәгу яләнәу цыт.

А. Скоробогатовыр «АГУ-Ады-фым» итренер шхьаләу цыт. Тикомандә хәт пшӀашӀәхәм ялӀә-лӀәсәныгъә хагъәхъонәу, нахьы-бәрә тагъәгушӀонәу тагъәгугъә.

Зэхъышагъәр ыкӀи кыдззы-гъәкӀырәр:

Адыгә Республи-кэм лъәпкӀә ИофхәмкӀә, ІәкӀыб кӀәэралхәм ащы-псәурә тильәпкӀәгъу-хәм адырялӀә зӀпхы-ныгъәхэмкӀә ыкӀи кӀәбар жӀугъэм иамал-хәмкӀә и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскәр, 236

Редакциер зыдзшылӀәр: 385000,

кӀ. МыекӀуапә, ур. Первомайскәр, 197.

Телефонхәр: приемнәр: 52-16-79,

редактор шхьаләм иапәрә гуадзәр: 52-49-44,

редактор гуадзәр-пшӀәдӀкӀыжӀ зы-хьырә секретары: 52-16-77.

E-mail: adygyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъәр:

Урысые Федерацием хәутын ИофхәмкӀә, телерадиокъәтын-хәмкӀә ыкӀи зӀлӀы-ІәсыкӀә амалхәмкӀә и Министерствә и Темеыр-Кавказ чыплӀә гъәлоры-шӀапӀ, зәраушыхъа-тыгъә номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырәр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кӀ. МыекӀуапә, ур. Пионерскәр, 268

ЗәкӀәмкӀи пчӀагъәр 5063

Индексхәр 52161 52162

Зак. 101

Хәутыным узщыкӀәтхәнәу щыт уахьтәр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкӀәтхәгъәхә уахьтәр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхьаләр Дәрбз Тимур

Редактор шхьаләм иапәрә гуадзәр

МәшлӀәкӀо Саид

ПшӀәдӀкӀыжӀ зыхьырә секретары ЖәкӀәмыкӀо Аминәт